ZPRÁVY
o nálezech na Vyškovsku.

Podává

ALOIS PROCHÁZKA.

(S tabulkami a obrázky v textu).

(Zvláštní otisk z „Pravěku", Ústředního listu pro praehistorii a archaeologii zemí Českých.)

UH. HRADIŠTĚ 1903.

Nákladem vlastním. — Tiskem J. Slováka v Kroměříži.

ZPRÁVY
o nálezech na Vyškovsku.

Podává

ALOIS PROCHÁZKA.

(S tabulkami a obrázky v textu).

(Zvláštní otisk z „Pravěku", Ústředního listu pro praehistorii a archaeologii zemí Českých.)

UH. HRADIŠTĚ 1903.

Nákladem vlastním. — Tiskem J. Slováka v Kroměříži.

Zprávy o nálezech na Vyškovsku.

Pustiměř.

Starobylé toto ústředí bývalé župy Pustiměřské přispělo nemalou hřivnou k bohatosti archaeologického materiálu našeho okresu. Ze starších nálezů zdejších připomínám četné kamenné nástroje hlazené a vrtané [1]) a římské denáry císařů Gordiána III. a Alexandra Severa [2]).

V obecní cihelně (při cestě z městečka k císařské silnici) od několika roků objevovány četné žárové hroby, jejichž obsah však nikdy, kromě několika drobtů, zachován nebyl. Intensivně produkující cihelna sžírala zvláště v posledních letech důležité pohřebiště, na jehož zbytky upozorněn jsem byl teprve r. 1899., věnoval mu pak stálou pozornost a zachránil, co zachrániti se dalo.

Během toho roku dal jsem na třech různých místech ve směrech, kam cihelna postupovala, prokopati po více než 20 m^2 plochy, avšak nikdy nezdařilo se uhoditi na hrob, z něhož by se spolehlivě ritus pohřební dal zjistiti. Bylo se tedy spokojiti s údaji cihlářů. Dle nich vězely pohřby vždy v mocné zde vrchní vrstvě černé hlíny ve hloubce asi $^1/_2$ *m*. Počet nádob ve hrobě nebyl stejný. Uprostřed hrobu umístněna byla popelnice s hlínou popelovitou, s vrstvou rozdrobených kůstek buď na dně nebo při povrchu a s milodary v podobě jehlic, kroužků, řetízků, drátků a grněk nožových. Kolem rozestaveny pak ostatní nádoby větší, menší. Na dnech jich často nalezeny oblázky. Popelnice pokryta bývala plochým kamenem v tak častých případech, že objevení se kamene ve strhované hlíně

---

[1]) Čas. Ol. mus. 1896. s. 157., 1901. s. 86.
[2]) Čas. Ol. mus. 1893. s. 113.
I. L. Červinka, Morava za pravěku, s. 290.

bylo spolehlivou předzvěstí nového hrobu. Nádoby, hlavně větší, rozpukány byly tak, že na sestavení jich ani pomysliti se nedalo. Půda cihelny poseta jest střepy z nich.

Že údajům cihlářů věřiti možno, přesvědčil jsem se na hrobě, jejž pro mne nedotknutý ve stěně hliníku ponechali. Na jiném, otevřeném v srpnu 1902, pozoroval jsem úchylku od popsaného uspořádání v tom způsobu, že nádoby obloženy byly kolem do kola i shora většími kameny.

Naprostý nezdar podniknutého mnou kopání a značná vzdálenost mého působiště od pohřebiště přinutily mne, že musil jsem záchranu ponechati opět jen náhodě a dobré vůli cihlářů, kteří poučeni o významu nálezů, s ochotou a pochopením nalezené mi odevzdávali.

A tak zachráněno z hrobů těchto 17 nádob, 4 předměty bronzové, asi tucet úlomků železných a 1 z kamene. (Tab. I.)

Nádoby pustiměřské jsou: 1. popelnice, 2. miska, 3. talíř, 4. šálek, 5. hrníček, 6. poklička, 7. osudíčko a 8. štěrchátko.

1. Z popelnic velkých nezachována žádná, z malých jedna celá větší, druhé menší spodní půla (obr. 12.). Tyto jeví v pohledu se strany obrys šestiúhelníku a jsou ozdobeny na hraně břicha krátkými šikmými záseky, nad hranou pak řadou několikanásobných krokvic.

2. Misek zachováno 5 a to trojí formy:

a) 2 komolokuželovité; jedna (průměr horní 18·5 *cm*) s malým rovným dnem a okrajem mírně ve hraně do vnitř přikloněným. Hrana tato je rýhována. Pod ní sedí malé úško proražené vodorovně válcovým otvorem. Druhá menší (obr. 11.) je bez ucha a bez ozdoby.

b) Dvě misky malé jsou hnízdečkovité s uchem při samém okraji; u jedné je dnem nepatrná plošinka, u druhé důlek.

c) Misečka dížkovitá (obr. 5.) s mírně prohloubeným dnem a pláštěm skoro kolmo do vrchu vyhnaným.

3. Talířek vyskytl se jediný; jest to kruhovitá tlustá placka v průměru 13·5 *cm*, jejíž hlubinka vykroužena je mělce a ohraničena mírně vystouplým okrajem.

4. Šálek, obrácený to komolý kužel s velikým nad okraj vzneseným a širokým uchem, vyskytl se jedenkrát.

5. Rovněž v jednom exempláři zachován hrníček (obr. 13.) soudečkovitý, ozdobený při okraji třemi pupíky a uchem, které dnes schází.

Jiná variace naskýtá se zajímavou kulovitou nádobkou (obr. 8 *a*), jejíž prostý okraj na dvou protilehlých stranách vytažen je v rohatá ucha protknutá vždy párem svislých dírek. Na nádobku tuto náleží poklička (obr. 8. *b*), v jejíž středu zvédá se nevysoký komolý

kužílek s otvorem jdoucím i veskrz pokličkou. Tam, kde přiléhá poklička k úškům baňky, prostupuje její okraj pár dírek, které spadají přímo nad otvory úšek. Zařízením tímto umožněno bylo zavěšení nádobky a mělo ještě tu výhodu, že křídelka byla k nádobce připevněna a přece pohybliva. Otvor procházející středem pokličky mluvil by pro upotřebování jí jako visuté lampičky.

6. Poklička (obr. 6.) jeví se kombinací plytké misečky a šálku. Za pokličku možno považovati i talířek a misku.

7. Osudíčka (slzničky) zachována 3 (obr. 1. a 4.). Jsou to malé sličné nádobky podoby obráceně hřbitovité s dnem buď nepatrně zploštělým nebo úplně oblým. Dvě jsou tuhou vyleštěny a ornamentovány. Ozdoba na hrdle sestává z rýh souběžných s hranou břicha a přerušovaných důlečky. Břicho porýsováno je plně a šikmo rýhovanými trojúhelníky[1]) nebo trojnásobnými krokvemi, mezi jejichž rameny vtlačeny jsou rohlíčkovité jamky.

8. Štěrchátko jest buď hruškovitá (obr. 2.) nebo kulovitá nádobka, obsahující několik křemílek velikosti zrnek pepřových nebo hrachových.

Z přídavků bronzových vyskytla se jehlice[2]) (obr. 9.), kroužek, drátek z roztočeného prsténku (obr. 3.) a krásný prohnutý nůž s dírkovaným řapem (obr. 7.).

V jedné z nádobek při dně nalezeny 3 rozpraskané, přepálené oblázky křemenné velikosti holubího vejce. Nad nimi ve hlíně zastrčen byl kamenný klínek (obr. 10.).

Z obloženého hrobu vybral jsem na $^1/_2$ tuctu zlomků ze železných kroužků uzavřených, o průměru asi 5 *cm*, úplně již rzí proniknutých. Ze železa dalo pohřebiště též větší menší zlomky rovných hřebíkových jehlic.

Jak z popisu patrno, hlásí se pohřebiště pustiměřské k hojné u nás kultuře popelnicových polí a to ku přechodu rázu lužického ve slezský. Nejlépe shoduje se nádobí pustiměřské s keramikou známou z Bořitova[3]), pak z Krumsína[4]), Obřan, Hodonic[5]). Z jiných nalezišť na Vyškovsku patří sem ještě žárové hroby u Ivanovic občas objevované[6]), neprozkoumané dosud pohřebiště na kopci svatomartinském u Lulče a skupina mohyl v lese Bezedníku u Kobeřic.

---

[1]) Takto ozdobené osudíčko uloženo ve sbírce Národopisného spolku ve Vyškově.

[2]) Jehlice úplně podobná objevena též v jamách s kulturou hřbitovů popelnicových rázu obřanského na sídlišti u Hodonic. Č. Ol. mus. 1895, s 125. až 135. obr. na str. 125.

[3]) Morava za pravěku, tab. XXXIII. obr. 1., 2., 7, 8., 12.

[4]) Mor. za pravěku, tab. XXXV., 9., 17., 11„

[5]) Č. Ol. m. 1895. s. 125.,—135.

[6]) Č. Ol. m. 1900. s. 31.

Kobeřice u Slavkova.

Ves tato vzdálená $1^1/_2$ hod. jižně od Slavkova a čítající přes 1000 ob., leží na západním okraji Hřiběcích Hor. Značná členitosť tohoto území oplývajícího četnými, od hlavní hmoty odbočujícími hřbety s prudkými svahy do údolíček vodou bohatých, bezprostřední blízkosť velikého komplexu lesního (Ždánský les) a volný výhled do nedalekých úvalů Cesavy a Svratky, od věků to důležité dráhy obchodní, činily krajinu tuto nadmíru příhodnou pro pravěkou kolonisaci. A že výhody tyto dávným obyvatelstvem přehlédnuty nebyly, svědčí četné a rozmanité nálezy nejtěsnějšího okolí Kobeřického.

Během posledních 3 let zjistil a ohledal jsem zde:

I. Sídliště a pohřebiště se skrčenými kostrami na Dřínovci,
II. sídliště s pomalovanou keramikou v Nových polích,
III. skupinu 5 mohyl v lese Bezedníku,
IV. skupinu mohyl v lese Křestánově,
V. nálezy jednotlivé.

I Na Dřínovci.

(S tabulkou II. a obrazem v textu).

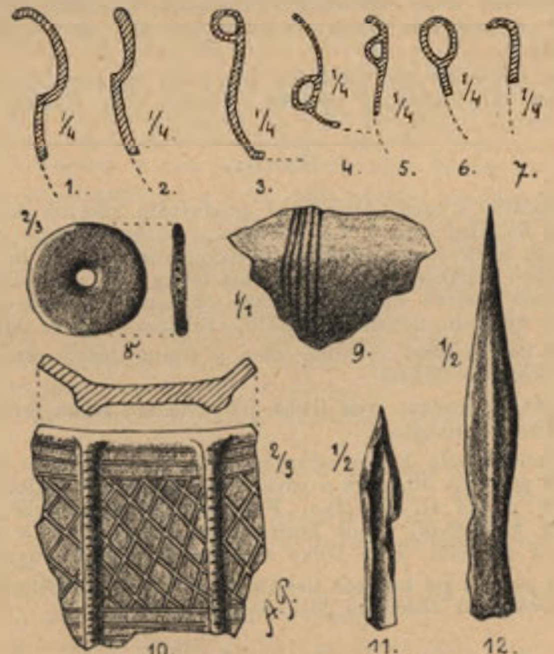
Západně od osady (asi 20 min.) při pravé straně okr. silnice z Kobeřic do Milešovic zvedá se kopec Dřínovec. Svahy severní a jižní spadají srázně do údolíček protékaných potůčky.

Svah severní zarůstá mladým lesem jehličnatým, jižní jest pastviskem. Temeno tvoří úzká rovinka, která hostila v šerém pravěku osadu lidí, pohřbívavších své nebožtíky do jižní stráně. V letech 1901 a násl. prokopával jsem půdu na temeně a objevil pod slabou vrstvou drnovou četné jámy příbytkové, různé tvarem i rozsahem. Nejčastěji jevily podobu elliptičnou; při mnohých pozorovati bylo jeden i více výklenků studnovitě se prohlubujících. Všechny jámy měly nadbytek popelu, v němž ukrývaly se přečetné střepy, na sta skořápek říčních škeblí a tu a tam předměty inventáře bývalých chýží: 1. nádoba, 2. nástroj, 3. zbraň, 4. okrasa. Material poskytla hlína, kámen, kov a zbytky animalní.

1. Nádoby. Celých nádob vykopáno na Dřínovci 9, střepů veliké množství z každé jámy. Nádoby jsou vesměs práce ruční, většinou tuhované, různé velikosti a dle forem hrnec a hrníček (tab. II. obr. 18., 3., 11., 12., na obr. v textu tvary okrajů z nádob hrncovitých čís. 1.—7., 10.), mísa (jediná, tab. III. obr. 14.), rendlík (dvakrát, tab. obr. 13.), šálek (tab. obr. 16., 20., 9.), baňka (tab. obr. 15. a 19.) Ozdobu tvoří rýha, skupina rýh (obr. v textu čís. 9., 10.), tečka, trojúhelníky z teček sestavené (tab. obr. 3.), šikmé krátké záseky pod hranou (tab. obr. 11.), kombinace rýh a záseků v podobě sudozpeřeného listu (tab. obr. 5.) Zvláštností jest střep z pěkně ozdobeného hranatého hrníčku (obr. v textu č. 10.)

2. N á s t r o j e. Z kamenných zastoupeny jsou toliko nečetné nožíky, škrabadla a pilky z pazourku. Největší z nich je pilka 7 *cm* dlouhá a 3 *cm* široká. Až do dnešního dne není na Dřínovci ani stopy po kamenném nástroji hlazeném nebo vrtaném. Vyskytla se toliko nápodobenina mlatu z hlíny (špice s částí otvoru).

Z výrobků k o s t ě n ý c h zachráněna tři hladidla (tab. III. obr. 1., 2.) a 7 š i d e l, z nichž dvě dvojitá (tab. 17., 21. a 7.) — P a r o h u rovněž osadníci Dřínovce k výrobě nástrojů užívali. Z jedné jámy

Nálezy ze sídliště na Dřínovci.

vybrán celý srnčí parůžek, z jiné parůžkový hrot ořezaný a ohlazený (tab. obr. 8.) a hrubě zpracovaný přeslen parohový.

P ř e s l e n u hliněného vykopána toliko půlka. Ž e r n o v y známé podoby podlouhlé a prohloubené desky z hrubozrnného pískovce vyskytly se dva, d r t i d e l 6.

Z bronzu nalezl jsem jen dva předměty. Jeden jest spečenina, v níž jeví se na třech místech vynikající špice jakoby půlměsícovitě zakřivených nožů (lunul).

3. Zbraně dochovaly se na sídlišti toliko v podobě hrotů střel a to dvě pečlivě vyštípané pazourkové (tab. II. obr. 10.) a dvě kostěné (v textu č 11., 12.)

4. Ozdoby. K okrase sloužil provrtaný váleček z temně zeleného serpentinu vybroušený (tab. obr. 4.)

Týž účel měl plochý hliněný koláček s otvorem ve středu, průměru 24 *mm*, do jehož obvodu vpícháno je 25 dírek, zasahujících až 8 *mm* hluboko (v textu č. 8.)

Kotouček tento byl asi jen podkladem k ozdobě vlastní, jež sestávala z pestrých pérek drobného ptactva do obvodu jeho zapíchaných.

Za nedohotovený náramek pokládati možno šestihrannou, v pravém úhlu zahnutou tyčinku z bronzu (tab. II. obr. 6. a, b).

Hroby.

Nebožtíci z osady Dřínovské pohřbíváni několik kroků pod sídlištěm do jižní stráně. Zde ve zmolce vodou vybrané vyčnívaly na jednom místě hnáty, zbytek to vodou rozmeteného hrobu. Na jiném místě obnažila voda vrchní část lebky; tu pak odkryt hrob se skrčenou kostrou dospělého muže, uloženou na pravém boku, hlavou k východu, nohama k západu, s rukama na prsou skříženýma.

Při koleně vězel ve hlíně střep s uchem téhož rázu, jak je nahoře poskytlo sídliště.

Jiného u kostry, jejíž lebka již pouhému zraku jevila se nápadně dlouhou, nebylo.

Kromě tohoto hrobu odkryty ještě dva a to jeden s kostrou mužskou podobně uloženou a rovněž bez jakéhokoli milodaru, jiný s kostrou dítěte asi 5tiletého. Při tomto dětském hrobě jevila se odchylka v uložení, neboť kostra směřovala hlavou k západu a nohama k východu. Také lebky z těchto dvou hrobů byly dlouhé.

Od pátrání po hrobech dalších upustil jsem, poněvadž nebylo by se obešlo bez značného poškození stráně.

* * *

Osadníci popsaného sídliště na Dřínovci příslušeli lidu hustě tehdy v zemi usazenému a známému v archaeologii pode jménem pokolení skrčených koster. Tuto národní příslušnost dovoditi lze nejen z ritu pohřebního, ale správně též z typů nádob.

Jeví tyto dokonalou shodu s keramikou všech prozkoumaných již nalezišť této kultury, zvláště však s keramikou hrobů u Opatovic (Rajhrad), Vrbovce, Oblekovic, Lednice, Kyjovic a j.

• • •

II. Neolithické sídliště s pomalovanou keramikou v „Nových polích“.

S tabulkou III.

Několik minut jižně od vsi rozkládá se lesík Fagrunt. Za ním leží polní trať zv. „Nová pole“. Na jednom z těchto pozemků před lety při lámání kamene přišli dělníci na kostry, u kterých bylo několik nádob. Jednu z nich, hrnek (obr. 20.), získala od dělníka sl. M. Vítova a později mně přenechala. Zakopl jsem na místě tom a narazil na místo střepů, z nichž daly se sestaviti hrubá miska a dva hrníčky téže formy jako prve zmíněný.

Pole poseto bylo střípky a odštěpky nebo i celými nožíky pazourkovými. Na ostatních polích této trati rozorávají se příbytkové jámy znatelné tmavým zabarvením hlíny. Po okolí jich hojně jsou roztroušeny nožíky z pazourku dovedně vyrážené (obr. 2., 7.), délky až $5^1/_2$ *cm*. Nasbíral jsem jich k 70. Zvláštností sídliště tohoto jsou jemné, břitké nožíčky z obsidiánu (obr. 22.), jichž mám odtud doposud 8. Největší z nich je 43 *mm* dlouhý a 20 *mm* široký.

Dva menší odštěpky a jeden větší nucleus tmavého obsidiánu svědčí, že byl sem vzácný tento u nás host z říše nerostné surový donášen a zde na sídlišti obráběn. Dosti četně vyskytly se hlazené nástroje kamenné. Při obchůzkách tratí touto nahledal jsem 4 neporušené sekerky (obr. 14., 16.), 4 zlomky sekerek, z mlatů pak jednu špici a úlomek s částí boku a provrtu.

Kromě toho od majitelů těchto polí získal jsem při práci nalezených 7 sekerek, z nichž vyniká neobyčejným, zrcadlovým vyleštěným jako eben černá buližníková.

Jámy příbytkové jsou velmi chudobné. Z výrobků kostěných vykopány jen dva dobře ohlazené hroty (obr. 1. a 6.)

Jako dosud na všech podobných sídlištích našich tak i zde jako nerozluční soudruzi vyskytují se obsidián a keramika pomalovaná. Z jam vybráno množství střepů z nádob velkých i malých, na nichž docela jasně jeví se zbytky barevných nátěrů provedených černě, žlutě a červeně.

Nádobky jemnější byly kromě malůvek ještě rýsovány. Z význačnějších malovaných střípků vyobrazuji:

a) na obraze 8. střípek z misky; na černé půdě ryta je dvěma rovnoběžnýma rýhami spirala 3 krát zavinutá. Prostor mezi závity byl omalovan červeně.

b) Na obr. 9. střípek s drobným pupíkem se strany propíchnutým a porýsovaný čtyřmi dvojitými rýhami, jež se na celé nádobce zakřivovaly rovněž spirálovitě. Mezi oblouky jsou červené pásky 4 *mm*. široké. Také pupík je omalován.

c) Na obr. 10. střípek s částmi spiral; barevný nátěr již zmizel.

d) Na obr. 11. střípek z hrníčku s oblouky dvojitě rytých závitnic, mezi nimiž vymalovány jsou cinobrově červené pásky; hrdlo jest touž barvou omalováno.

e) Na obr. 12. střípek s dvěma dobře zachovanými červenými pásky, jež vedeny jsou na podkladě žlutě natřeném; pod pásky je řádek otisků nehtových.

f) Na obr. 15. střípek s páskem červeným na hraně břicha, nad tím proplétání pásků žlutých s červenými. Část od hrany ke dnu je žlutá.

Celá nádobka vykopána jediná a to pohárek zvoncovitého tvaru (obr. 21.) se 4 se stran zmačknutými pupíčky na hraně břicha.

Také tato nádobka byla pomalována pásy černými, červenými a žlutými. Z podobné nádobky pochází spodní baňatá půlka; místo pupíku má na největším vydutí břicha důlky (obr. 18).

Jiné střípky ozdobeny jsou otisky nehtů a prstů (obr. 4.) nebo skupinami rýh (obr. 3.) Zmínky zasluhuje, že vyskytly se též dva úlomky zvoncovitých pohárů; jeden ze zbytků je cihlově červený, druhý hnědý, oba pak jsou hustě potištěny čtverečkovitými hlubinkami, jaké pozorujeme na výplni polí zvoncovitých pohárů.

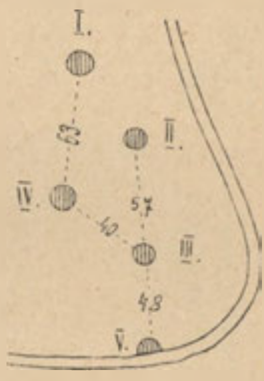
I třetí zvláštnosť sídlišť s pomalovanou keramikou, totiž hliněné sošky nebo jich části, je v Nových polích zastoupena. Za zlomek nějaké sošky možno pokládati předmět jevící rovněž stopy barevné a zobrazený pod č. 5.

Z nádobových uch na Nových polích nalezených dá se sestaviti celá vývojová škála od drobných pupíčků až po velká rohatá ucha s děrami kolmými.

V cestě (z Fagrunta do Hor), která trať tuto v nejnižším místě protíná, objevily se po jednom lijáku o prázdninách r. 1901. okraje 3 nádob, z nichž vyhrabati a slepiti zdařilo se toliko dvě: červeně pálenou misku s kanelovaným okrajem (obr. 17.) a bezuchý hrnec (obr. 19.) Nádoba třetí, největší, byla kusá a v křehké kusy rozpadlá. Ozdobena byla pod okrajem nalepeným a prsty důlkovaným páskem, jenž přerušován byl podlouhlými hranatými pupíky (obr. 13).

III. Mohyly v Bezedníku.

Jeden z lesů při jihových. pomezí rozsáhlého revíru kobeřického jmenuje se Bezedník. Jména toho dostalo se mu od „bezedné“ studánky na bažinaté louce v údolí které onu lesní partii prorývá. Nad tímto údolíčkem na vyvýšené rovince jest skupina 5 mohyl, nízkých to kopečků nestejného objemu, porostlých keři habrovými a skupinami dubů. Seskupení jich a jednotlivé vzdálenosti znázorňuje přiložený náčrtek.*) V srpnu r. 1901. počal jsem s prokopáváním těchto mohylek.

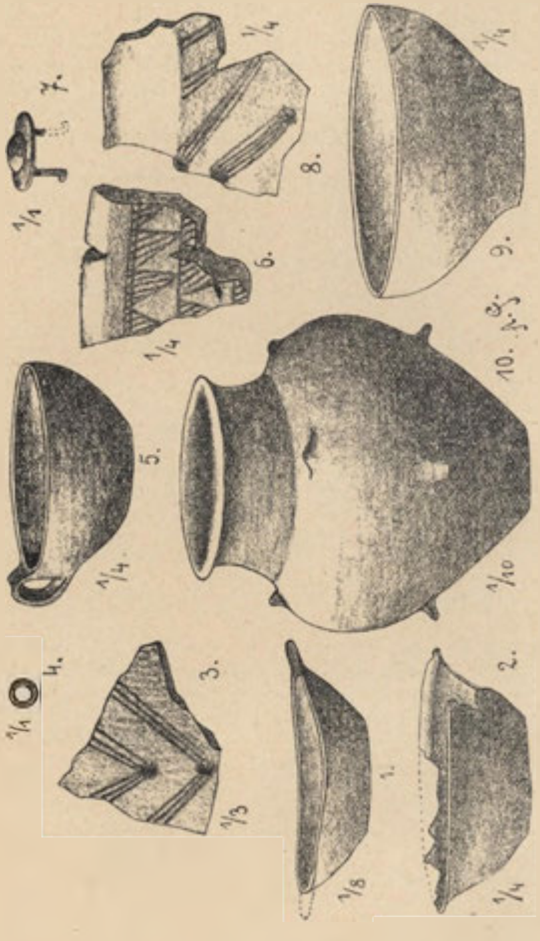

Obr. 1. Rozloha mohyl v lese Bezedníku.

I. mohyla, nejmenší a nejvýchodnější, byla nasypána ze žluté hlíny, tlakem nějakým, nepochybně udupáváním, jako skála soudržné. První známkou, že kopeček opravdu jest mohylou, byly nedaleko od povrchu a pak čím hlouběji, tím častěji se objevující dřevěné uhlíčky. Ve hloubce $^1/_2$ *m* ukázal se střípek tuhovaný. Brzy po něm druhý, tlustý, na zevní straně černý, na vnitřní červený. Konečně ve hloubce 1 *m*, tedy v rovině s půdou okolní, právě uprostřed mohyly, objeven pohřeb sestávající ze 3 nádob. První, na kterou se přišlo, byla podlouhlá mísa rozvlhlá, rozpadlá a jen ve hlinitém lůžku tvar svůj jevící. Vedle té byla podobná, stejně velká, již zdařilo se pak po kusech vybrati a slepiti (obr. 2. č. 1.). Je to eliptičná, nehluboká mísa, jejíž okraj na dvou místech a sice ve směru delší osy vybíhal v jazykovitá držadla. Nádoba tato, jako předešlá, vyplněna byla žlutkou, v níž při vrchu vězel modravý úlomek kosti a blízko toho nepatrný bronzový kroužek z tenkého

*) Čísla v náčrtku značí vzdálenosť v krocích.

drátu (obr. 2. č. 4.). Třetí nádoba v sousedství prvých dvou uložená a k záchraně nezpůsobilá byla mísa kruhová o průměru 25 *cm*. —

Obr. 2. Nálezy z mohyl v lese Bezedníků.

Zachráněna tedy z celého hrobu jediná nádoba. Chatrnosť nádob nejen z této, ale i z ostatních mohyl zaviněna silným udupáním hlíny při budování mohyly a pronikáním kořenů stromových až k nádobám.

II. mohyla byla větších rozměrů a nemohla býti celá prokopána, ježto právě na prostředku jejím stojí skupení vzrostlých dubců. Udeřeno k pohřbu tedy se strany a odkryto opět v úrovni půdy okolní 13 nádob, poskytujících pro těsné seskupení a porušenosť svou nejasný obraz o hrobní situaci. Při pracném modelování jednotlivých nádob sotva bylo možno rozeznati jejich tvar. Z nich 5 vynikalo mohutnými rozměry; z těch zachrániti dala se jediná. (Obr. 2. č. 10.) Je 50 *cm* vysoká, na červeno vypálená s tuhovým nátěrem na vnější stranu naneseným; ozdobu tvoří 4 pupíky pod hrdlem rozestavené. Níže jsou ještě 4 pleskatá držadla. Ostatní nádoby byly samé misky různého tvaru a velikosti, jež uchovány 4. (Obr. 2. č. 2., 5., 9.) Nápadné jest, že ani v předešlé, ani v této a následující mohyle nebylo popelu ani kostí. Kromě toho jevil se také úplný nedostatek jiných milodarů, vyjma nádoby. Toliko při odkopávání vršku této mohyly vybrali jsme z hlíny krátký nožík ze žlutavého pazourku.

III. mohyla. I zde byly nad pohřbem vyrostlé stromy neodstranitelnou překážkou a nádoby ve stavu nejhorším. Hrob byl $1^1/_2$ *m* hluboko a sestával z 10 nádob, jejichž tvar a sestavení, pokud bylo lze určitě rozeznati, jevilo se dle nákresu na obr. 3. Nádoby byly tak defektní, že za vděk musil jsem vzíti několika střepy baňatého hrnce (obr. 3. č. 8.), jako vzorky jeho ornamentování (obr. 2. č. 8. a 3.).

IV. mohyla je z celé skupiny největší, protáhlá, činící dojem dvou těsně se dotýkajících mohyl, v délce 26 kroků, v šíři 17 kroků, výšky asi 2 *m*. Ve hloubce 30 *cm* nalezeno několik střepů z misky. O 70 cm hlouběji vyskytl se bronzový knoflíček (obr. 2. č. 7.) a pod ním vrstva silně tmavá a promíchaná kousky dřev. uhlí. Vedle uhlí změť střepů a mezi nimi drobty bílých a namodralých kostí. Opodál uložena rozmačkaná, velmi mělká mísa 42 *cm* šir., na vnitřní ploše černě leštěná a ornamentovaná věnci vyčárkovaných trojúhelníků (obr. 2. č. 6.) Vedle ní ležela miska eliptičná.

V. mohylu bylo nutno ponechati nedotknutou, ježto jest v ní prohozena nová lesní cesta, jejíž jakékoli porušení (a bez toho by se nebylo možno obejíti), nebylo nám dovoleno.

* * *

Ohledneme-li se k vůli datování mohylových pohřbů kobeřických po analogii na jiných nalezištích, shledáme, že nádobí z mohyl v Bezedníku je co do typů i ozdob v dokonalém souhlase s keramikou hrobů popelnicových polí a to přechodních forem rázu lužického ve slezský. Shoda tato vynikne patrněji, srovnáme-li jednotlivé nádoby z mohyl kobeřických s určitými nádobami míst jiných. Tak veliká popelnice (obr. 2. č. 10) má družky ve hrobech obřanských (J. Hladík, Hradisko obřanské, tab. VIII. hlavní nádoba hrobu 2., tab. XI. č. 5.) pro misku (obr. 2. č. 5.) týž typ, tab. VIII. hrob. 2., tab. IX. hrob 1. 3., 4., tab. XII. č. 34., 35., 36. atd., ale i bohuslavických (Morava za pravěku, obr. 103. č. 5.) a bořitovských (Mor. za pravěku, tab. XXXIII. č. 10., 11.).

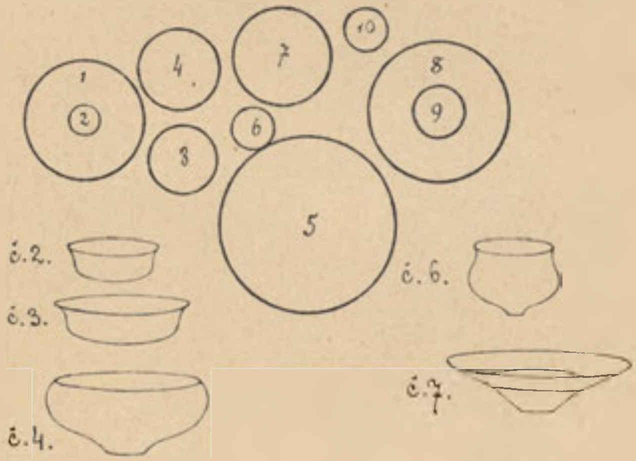
IV. Mohyly v Křestánově.

Jinou skupinu mohyl zjistil jsem v lese Křestánově. Mohyly roztroušeny jsou i v sousedním revíru bošovickém „u Svaté“. V prázdniny r. 1902. prokopal jsem jeden z kopečků, avšak bez nejmenší kořisti. Hlína byla na některých místech popelovitá, jiného však nenalezeno. K ohledání mohylek ostatních neměl jsem dosud příležitosti. Na polích pod tímto lesem vyoráno bylo r. 1890. bronzové kopí (Čas olom. m. 1901. s. 85.)

V. Nálezy jednotlivé.

1. Příbytková jáma na Čtvrtích.

Domkař K. Formánek při podmítce r. 1901. rozoral na své „Čtvrti za dědinou“ (u boží muky) příbytkovou jámu naplněnou popelem, kostmi a střepy. Ze střepů některé náležely veliké nádobě

Obr. 3. Uložení nádob v mohyle III. v lese Bezedníku.

Čís. 1. Hrnec a v něm
„ 2. miska (průměr 10 cm.)
„ 3. Miska tuhov., lešť. (pr. 23 cm.)
„ 4. Mísa 25 cm. šir.
„ 5. Červené hrubé střepy velkého hrnce.

Čis. 6. Mísa u okraje 11 cm., uprostřed 15 cm.
„ 7. Mísa (pr. 30 cm.)
„ 8. Větší pokreslený hrnec a v něm
„ 9. střípky malé nádoby
„ 10. Baňatá nádobka.

o tlustých stěnách, na povrchu shora dolů prsty žlábkované a zdobené pod okrajem dvojitě pleteným nalepeným proužkem. Pak byl tu úlomek hladké, vypuklé pokličky (obr. 4. č. 1. *a b*) a tenké

leštěné střepy, z nichž dal se sestaviti zajímavý pohárek (obr. 4. č. 3.), o duté nožce, ozdobený třemi trojhrannými pupíky při hrdle. Místo pupíku čtvrtého zajímalo ucho. Při vybrání jámy vyzvednuty ještě 4 hliněné kužílky (obr. 4. č. 4.), účelu dojista okrasného a úlomek bronzové litiny.

2. Kostrový hrob v Chaloupkách.

Asi před 15 lety bral F. Oslík ve své zahrádce v uličce zv. Chaloupky hlínu k výrobě vepřovic a tu dokopal se kostry, jež měla u sebe hrníček a koflík, na rukou pak po jednoduché obroučce bronzové do *C* ohnuté. Jak byla kostra uložena a kde nádobky při ní umístěny, nelze dnes věrohodně zjistiti. Věci z tohoto hrobu chovány byly ve škole a r. 1893. vystaveny na národopisné výstavce Slavkovské, odkud již nebyly vráceny.

3. Kostrový hrob v Kedletech.

Za východní řadou domků v ulici Benešce říká se v „Kedletech". Na pole tato dá se přijíti též pěšinou podle domu Scherzrova v Benešce. První pole z této strany náleží J. Kernerovi, jenž r. 1902. vystavěl si na něm chaloupku a při té příležitosti našel tu hrob, v němž ležela na zádech natažená kostra nohama k západu, hlavou na východ. Paže uloženy podle těla. Mezi pravou paží a bokem nalezen uzavřený hladký kruh bronzový (obr. 4. č. 2.) o průměru 8·8 *cm*, ukutý z 8 *mm* silné tyčky průřezu oválného. — Podobný, jen o něco menší kruh nalezen byl v galském hrobě v cihelně slavkovské (viz Čas olom. m. 1902. str. 1. tab. I. č. 6.). Tato okolnosť, jakož i uložení kostry svědčí, že hrob z „Kedletů" nutno připočísti ku skrovné dosud řadě moravských hrobů galských.

Dobročkovice u Bučovic.

Dne 20. května 1900. povolali cihláři z obecní cihelny pány: nadučitele K. Krampla a uč. F. Kupku ke dvěma hrobům, na něž při práci uhodili. Hroby byly 3½ *m* hluboko (což ovšem původní hloubka není, neboť nad nimi přibylo hlíny během let náplavou) a blízko sebe.

Hrob první měl kostru nataženou na znak s pažemi podle těla. Nohy směřovaly k východu, hlava k západu tak, že obličej zíral ku straně vycházejícího slunce. Tato kostra měla u sebe bronzový prstének na levém zlatníku, bronzovou náušnici, železný řetěz a železnou fibulku (obr. 5.).

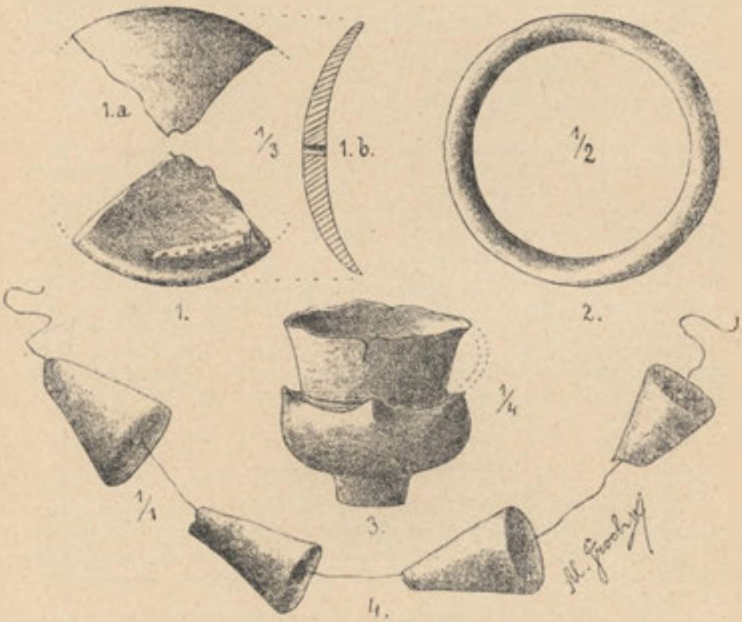
Prstének (č. 1.) hladce modravě patinovaný jest zvláštností svým tvarem. Zroben je ze slabého proužku bronzového, zkutého v uzavřený kruh, a smáčknutím se stran zakřiven vlnitě.

Zařízení toto mělo výhodu, že objem prstenu rostoucí síle prstu snadně nepatrným roztažením mohl býti přizpůsoben. Kolem prstu pak ovíjející se čtverá vlna lesklého pásku byla okrasou při

jednoduchosti své přece efektní. Příslušný prstní článek, jakož i sousední články malíkový a prostředníkový při styku s okysličující se bronzí nasákly světlou zelení.

Náušnice (č. 2.) je pleskatá, ovální a leskle patinovaná. Na nejslabším místě konce její se přesahují.

Část železného řetězu (č. 3. *a b*) má články pleskaté, osmičkovitě zahnuté a je v několik záhybů složena. Končí plochým kroužkem, do něhož zachycovalo se háčkem spínadlo (č. 3. *a*) tvaru lžicového držadla.

Obr. 4. Čís. 1., 3. a 4. z příbytkové jámy; čís. 2. z hrobu galského u Kobeřic.

Fibulka (č. 4.) je chatrná, scházíť jí patka a kus jehlice, vykutá z jednoho kusu, s patkou prodlouženou, jež přehýbajíc se zpět, ozdobena je sploštělou kuličkou, načež druhou menší kuličkou ve hřbet obloučku se vrací, aniž by se s ním spojovala.

Ve hrobě druhém byla kostra ve stejné poloze, ale bez milodarů.

Z pozůstatků tělesných těchto hrobů zachovány obě lebky a zmíněné již tři prstní články. Lebka prvé kostry je velmi dobře

zachovaná, 175 *mm* dl., 136 *mm* šir. a dle indexu z rozměrů těch vyplývajicího, 77·7, řadí se mezi lebky střední. Při pohledu shora jeví v obryse pravidelnou vejčitou křivku. Vůbec zakřivení je všude nenáhlé, nikde není nápadných hrbolů. Chrup je úplný, až na jednu stoličku levé strany, po níž zbyla zacelená jamka, zuby zdravé, na třecích plochách obroušené vystupují z čelistí kolmo.

Lebka z druhého hrobu je chatrnější, má délku 172, šířku 146 mm a jest tedy dle délkového indexu 84·8 krátkou. Při pohledu shora jeví se souměrným protáhlým pětiúhelníkem s rohy zaoblenými. Šířky od temene k čelu rychle ubývá; hrboly čelní značně vystupují. Lebka tato zdvižena z hrobu, a dosud ji tak chovám, s čelistmi do největší míry rozevřenými. To pokládám za důkaz, že umrlec položen byl do hrobu na znaku. Neboť jen v této poloze mohlo se státi, že, když při rozkladu svaly povolily, klesla spodní čelisť a dutinu ústní ucpavší a ztvrdnuvší hlína posici takovou ustálila.

Popsané hroby dobročkovické řadí se uložením koster, hlavně však charakteristickou sponou v oblasť kultury gallské. Datování tomuto neodporují a n i d ř í v ě j š í nálezy v Dobročkovicích v těchže místech učiněné. (Viz Al. Makovský: Beiträge zur Urgeschichte Mährens, Mittheil. d. anthr. Gesellschaft in Wien 1896. s. 88., Morava za pravěku, str. 264. obr. 129.)

Kloboučky

Na poli rolníka Poláčka vynesl pluh stříbrný denár římský císaře Julia Filipa (Araba 244.—249. po Kr.) Při jedné straně je ořezán, v průměru má 22 *mm*. Na líci v levo hledící hlava císařova bezvousého obličeje a s jednoduchou pětizubou korunkou na temeně. Opis: IMP M IVL PHILIPPVS AVG. Na rubu postava v řásném dlouhém šatě, v levici roh hojnosti, v pravé ruce vysokou berlu osmičkovitě zakončenou. Opis: PM TRP III COS PP.

Drnovice.

Pan naduč. T. Sochor obdařil mne 3 zde nalezenými celými mlaty. Největší z nich je 27 *cm* dlouhý a 2 *kg* těžký. Tlustá hadcová sekera na plocho děrou protknutá vylovena byla při čistění studně ve statku č. 67.

Olšany

Na zdejších polích nalezený úhledný mlat a sekyrku mám od p. naduč. K. Jáchymka.

Hrušky.

Na cestě ku „Hédám" (dvorec) nalezen úlomek mlatu.

Nížkovice.

Ostrého mlatu, 1·2 *kg* těžkého, používáno lidmi hajného Klíče ku tlučení hrud.

Nevojice.

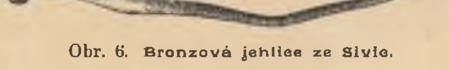
Na silnici, nedaleko křižovatky s drahou, našel jsem r. 1901. půlku vyhlazené, drobové motyky.

Obr. 5: Z galského hrobu u Dobroškovic.

Sivice.

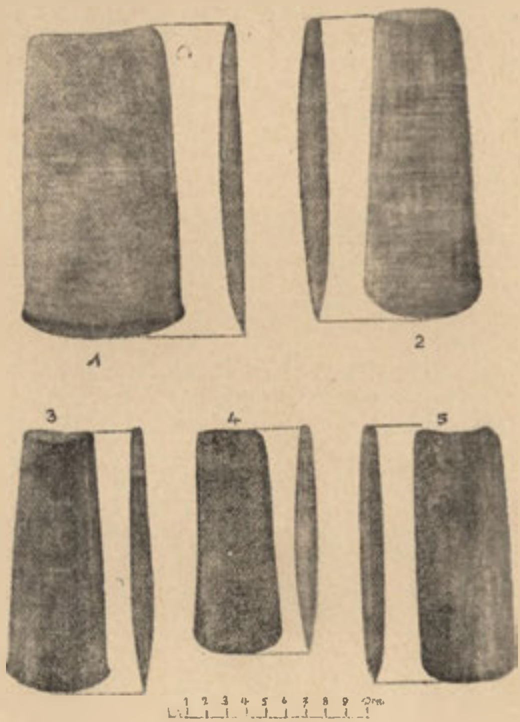
Od rolníka J. Kubínka získal jsem na tamních polích (k císařské silnici) nasbírané 3 hliněné přesleny, několik půlek přeslenových, $^1/_2$ provrtané vápencové koule a 9 úlomků kamenných mlatů, z nichž jeden nedovrtaný. Jiný úlomek, půlka, pochází z úhledně vyhraněného a vyleštěného kladivka zhotoveného z nalezeného, hnědě skvrnitého mramoru. Na své zahradě při zakládání pařeniště vykopal Kubínek 14 *cm* dlouhou bronzovou jehlici s kulovitou hlavou a krčkem vřetenovitě naduřelým (obr. vedle). (O římské minci odtud viz Č. ol. m. 1901. s. 94.)

Obr. 6. Bronzová jehlice ze Sivic.

Hromadný nález měděných seker z Pratce.

Jižně od vsi, známé z bitvy „trojcísařské“ r. 1805., strmí kopec pratecký, jenž je význačným orientačním bodem pro širé okolí, nad údolím Litavky-Cezavy, jež tvořilo kdysi spojovací cestu mezi hlavními drahami, po kterých v dobách předhistorických vnikal cizí obchod do krajů našich: z úvalu svrateckého od Židlochovic k Sokolnicím, pod kopcem prateckým ku Křenovicím a proti vodě

Měděné sekyry z Pratce.

údolím potoka Rakovce k Lulči, Vyškovu a podle Hané k Moravě. Kopec je na celém povrchu zdělán v role, jen v jižním svahu u vrcholku jsou pískoviště a lomy na lithothamniový vápenec. Na jednom z polí nad lomy před lety (asi r. 1893.) nalezl při oračce

vlastník pole p. Ant. Hemala měděný klín, jakých potom ještě několik buď na jeho poli nebo na sousedním jinými lidmi bylo nalezeno. Ač tedy předměty tyto nenašly se zajednou a v jediném ložisku, lze přece považovati je za nález hromadný, který pluhem Hemalovým byl rozhozen a jehož jednotlivé kusy dalším obděláváním pole na povrch se vynořovaly, do sousedství rozvlékaly a pak časově odděleně různými nálezci byly sesbírány. Že jedná se jen o nález hromadný, lze souditi i z toho, že na celé výšině není stopy po praehistorickém osídlení, k jehož inventáři bylo by možno sekyry čítati, a k němuž ostatně scházely zde nejdůležitější podmínky: krytá poloha před větry a voda. K ukrytí pokladu vyhlédl si potulný obchodník témě kopce nejspíš proto, že z daleka viditelné skytalo mu záruku, že úkryt při návratu bezpečně opět najde.

Sekery v domácnostech svých nálezců po několik let byly uschovány. Jednu z nich v době příprav pro národopisnou výstavu v Praze vystavil p. učitel Cyrill Hladký na výstavce Slavkovské. Odtud získal jí Národopisný spolek ve Vyškově, jenž ji dosud ve sbírkách svých opatruje.

Na sekery v Pratci ještě zbylé upozornil mne před rokem p. zvěrolékař Jos. Stávek ze Šlapánic, jemuž p. Hemala svou sekyru postoupil. Tuto a ještě tři jiné podařilo se mi během roku pro svoje sbírky opatřiti.

Známe tedy nyní z hromadného nálezu na kopci Prateckém celkem pět kusů.

Měděné sekyry Pratecké mají základní tvar stejný, totiž známý lichoběžníkový tvar seker kamenných.

Vyobrazení jich na straně 17. doplňuji údaji o jednotlivých exemplářích.

Č. 1. Nálezce rolník p. Martin Boleslav z čísla 21. Sekera tato je největší exemplář toho druhu z Moravy. Délka 16 *cm*, šířka v ostří 8 *cm*, v týle $6^1/_2$ *cm*, tloušťka 1 *cm*. Váží 85 *dkg*. Je kryta slabou vrstvou světle práškovité patiny.

Č. 2. Sekyra Vyškovského Národopisného spolku, již našel p. Ant. Žemla (čís. 61.). Je $15^1/_2$ *cm* dlouhá, široká $5^1/_2$ *cm* a 4 *cm*, největší tlouštka 18 *mm*. Byla nálezcem patiny zbavena. Váží 75 *dkg*.

Č. 3. Nálezce p. Ant. Hemala. Délka 13 *cm*, šířka 5·4 *cm* a 3·2 *cm*. tloušťka 1 *cm*, váha 39 *dkg*. Patina slabá a temná.

Č. 4. Nálezce Tomáš Rozprým. Délka 11 *cm*, šířka 4·2 a 3·2 *cm*, tloušťka 0·9 *cm*, váha 28 *dkg*. Patina jen tu a tam v malých skvrnách vyniká z rudého svraštělého povrchu.

Č. 5. Nálezce p. Josef Skotal. Délka $12^1/_2$ *cm*, šířka $4^1/_2$ a 3·6 *cm*, tloušťka 1·1 *cm*, váha 37 *dkg*. Je poněkud opotřebována; nálezce oškrábal jí patinu, jest proto na povrchu černá.

Z Pratce pocházejí též dva velké kamenné mlaty uložené ve sbírkách Národopisné společnosti ve Vyškově a buližníkova sekyrka ve sbírce mé.

Blažovice.

1. Na „Starých Blažovicích".

Při nádraží jest hliník zvaný pastvisko nebo na „Starých Blažovicích", odkudž kryje se místní spotřeba hlíny k účelům stavebním. Nevysoká stěna hliníku jeví stále průřezy obytných kdysi jam, vyhloubených do žlutky kotlovitě, mísovitě nebo studňovitě v rozměrech mnohdy značných. Obsahují popelovitou hlínu a zřídka střepy nebo kosti; málokdy dají co jiného. Během posledních 4 let získal jsem odtud několik střepů rázu hradištného, valně pokročilého, hrnec a pokličku. Mohutné jsou střepy z obrovských nádob — zásobnic. Jeden takový zabírá plochu $6^1/_2$ *dm*^{2} a váží 2·85 *kg*; jeví dosud stopy po železné obruči, kterou nádoba pod okrajem byla sevřena. Vzácnější jsou na pastvisku předměty kovové. Dosud dobyty byly z jam dva železné hroty oštěpů, železná sekyra s laloky a železný klíč. Kov je úplně rzí ztráven. — Zajímavou kořistí z jam staroblažovských je bronzový předmět vybraný r. 1901 cihlářem F. Kudličkou. Je to 55 *mm* dlouhá, 40 *mm* široká a 7 *mm* tlustá roura s otvorem na jednom konci širším. Plášť tohoto dutého válce posázen je třemi řadami hrbolků, které mají podobu nepravidelných krychliček nebo trojbokých hranolků. V každé řadě je jich po pěti. Prvá a třetí řada mají po 3 krychličkách a 2 hranolcích, ve druhé je poměr opačný. Některé z hrbolků jsou uraženy. Nejvyšší ze zachovaných vystupuje do 8 *mm*. Celý předmět pokrývá špinavě zelená krupičkovitá patina. V tuleji zachovaly se po násadě třísky prosáklé patinou. Předmět tento, vážící 35 *dkg*, pokládám za palcát, jaký znám je na př. z hromadného nálezu u blízkých Šlapanic. (I. L. Červinka, Morava za pravěku, str. 151, obr. 66. č. 2.).

2. „Na dílech".

(S tabulkou XVI.)

V trati této a to na straně k nádraží i na opačné k Jiřikovicím objevovaly se při orání příbytkové jámy, které prokopával rolník p. Tomáš Ondráček a zachránil z nich zajímavé předměty kultury římsko-provinciální. Kromě četných korálů kamenných, hliněných (č. 4.) a kostěných dobyta hliněná jehlancovitá závaží 2 celá, 3 ve zlomcích, pazourkové nožíky (č. 13.), pilky, srdcovitá šipka (č. 8.) a zlomek pečlivě retušovaného hrotu kopí, kamenné brousky k hlazení nástrojů kamenných, jiné s rýhami broušením kovových jehlic povstalými, dva zlomky kamenných závěsků (č. 12.), několik kamenných sekyrek a střepy, z nichž jeden zdobí několikanásobná drobná vlnovka. Ze dvou nádob (č. 16.) jedna má zajímavou podobu slánky rozdělené přepážkou ve dva oddíly (č. 17.).

Datování nálezů z „dílů“ umožňují teprve předměty bronzové. Vykopáno nebo na polích nasbíráno p. Ondráčkem: 3 zlomky bronzových spon (č. 1., 2., 3.), spona bez jehlice (č. 7.), špice nože (č. 11.), vědérkovitý přívěsek (č. 15.), plíšek, bronzová surovina 4 *dkg* těžká a bronz. postříbřené obuší s oběma konci esovitě zahnutými (č. 14.) Zlomek tlustého kostěného hřebenu s profilovaným hřbetem i boky (č. 10.) a železný nůž doplňují Ondráčkovu kořisť z dílů. Odtud pocházejí též porůznu nalezené následující stříbrné denáry římské:

1. A.: V perlovém obvodu hlava a opis HADRIANVS AVG COS III PP. — R.: V perlovém kruhu postava s rohem hojnosti, kolem ní: FORTVNA. (E?) - - (E?) DVCI.
2. A.: V perlovém obvodu ověnčená hlava a opis ANTONIVS PIVS AVG GER. — R.: V perlovém věnci postava a PMTRP . COS IIII PP.
3. A.: V perlovém kruhu věnčená bezvousá hlava s opisem: IMP ANTONIVS AVG. — R.: Postava a nápis PROVID DEORVM.
4. A: Hlava caesara s opisem: IMP CAESAR TRAIAN HADRIANVS AVG. — R.: Sedící postava a pod ní: SAL AVG. Kolem PNTRPC. III.

Také při stavbě dráhy objevena zde měděná mince císaře Konstantina. (Č. ol. m. 1894. s. 148.)

Z jara letošího roku našel listonoš p. St. Slupský po dešti na cestě podle „dílů“ do Jiřikovic zlomek bronzové jehlice (č. 9.), kterou od něj obdržel p. Stávek.

I na jiných tratích zdejších udá se občas nějaký nález. Ve „vinohradě“ p. Jakuba Poulíka vyorána r. 1901. krásně vyhlazená kam. sekyrka. Na jinou přišel při sečení obilí na „ospalovsku“ p. Ondráček. Černou hadcovou sekerku mám z domácnosti rodiny Škrdlovy. Pazourkový nožík $5^1/_2$ *cm* dl. a paz. šipka (č. 5.) nalezeny na „štrélasu“ p. Jos. Mazálka.

Nejkrásnější však kus pochází z pole vdovy Koudelkové v „hrubých dvojích“, totiž neporušená bronzová fibulka (č. 6.), s perem dosud pružným, jemně patinovaná a zdobená na plochém obloučku 8 rýhovanými trojúhelníky. (Letos s jara vyskytla se podobná spona u Slatiny. Čas. mor mus. zem. III. s. 154.)

Habrovany.

Zásluhou p. naduč. Bujárka darovány mi byly minulého roku dva pádné mlaty, vyorané v údolí pod myslivnou, kdež říká se v „Blaticích“. Menší je v ostří goticky sbroušen, váží 105 *dkg* a je zbytkem většího nějakého exempláře v provrtu se přerazivšího. Špice byla znovu provrtána a z provrtu původního zbyl na ohlazeném týlu hluboký žlábek. Druhý mlat je 2 *dm* dlouhý, váží 1·40 *kg* a má týl střechovitě zostřený.

Při prohlídce této trati s jara letošího roku zjistil jsem na poli hajného p. Varty přes 10 tmavých skvrn se střepy, kostmi a kusy pazourku. Na jednom tom místě zvedl jsem střípek s volutovým ornamentem a krátký nožík z dokonale průsvitného pazourku barvy medové. Na jiném místě ležel úlomek ohlazeného provrtaného nástroje kamenného a pupík z nádoby zdobený na vrcholu trojicí prsty vmáčknutých důlků.

Při tomto poli na silnici vybral jsem z hromádky kamení otlučenou sekyrku s ostřím na tupo ohlazeným.

Kromě zmíněných tu předmětů pocházejí z Habrovan ještě „na zadním Komorsku“ vyoraná sekyrka (v Zemském museu v Brně) a ofikalcitové dláto (v Mus. spol. Brněnském.)

Vážany K. (u N. Rousinova).

Z let dřívějších mám odtud malý mlat (Č. ol. mus. sp. 1901 s. 87.) Roku loňského přede žněmi našel a mně daroval naduč. p. F. Jeřábek na kopci „Horce“ kamennou sekyrku s provrtem teprve načatým. Z jara letošího roku posbíral jsem na štěrkovitých polích onoho kopce několik zlámaných pazourkových nožíků a pilek, zlomek sekyrky, dvě sekyrky velmi defektní, mlatový vývrt a mezi četnými, velmi hrubými střepy ucho a bochníkový pupík s párem jamek na vrcholu.

Křenovice.

Kamenná sekerka vyorána v „Úzkých“. V cihelně p. Andrysíka vykopal cihlář Fr. Procházka 7. května 1902. ve hloubce asi 40 *cm* pod povrchem vysokou misku, zdobenou pod okrajem rozestavenými 4 špičatými pupíky. V nádobě uložena byla hrsť rozlámaných a rozpraskaných kostí a lidská stolička. V místech těch přišli prý cihláři dříve již na dvě kostry lidské, uložené na znaku.

Vážany L. (u Slavkova).

Pastýř Ševčík zdědil po otci dva hromové kaménky, malé to, dobře vyhlazené sekyrky z černého minerálu, z nichž jednu mi přenechal.

Dědice.

Loni zaslána mi byla kamenná sekyrka s dvojitým, do tupa shlazeným ostřím, nalezená na polích u hamiltonského kříže.

Marefy (u Bučovic).

Asi před 8 lety vyorán byl u dědiny, neznámo dnes již, kým a kde, bronzový nákrčník známého tvaru (jako slavkovské, opatovické, hlubočanské a pod.) s konci zatočenými. Nákrčník byl rozlomen a získal jej p. uč. Ant. Kuchta z Podomí, jenž mi jej daroval. Kruh váží 20 *dkg* a je modře patinován.

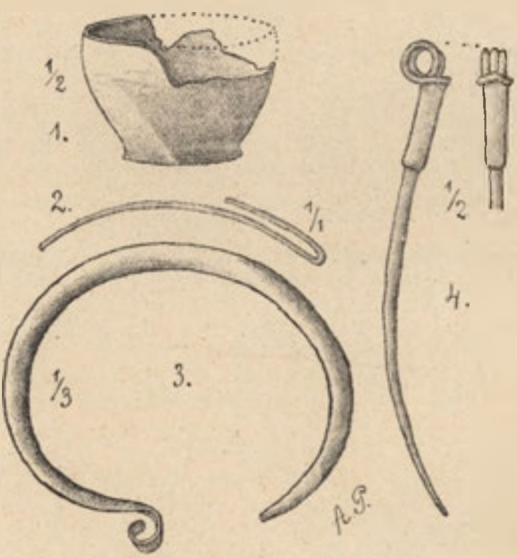
Vitovice (u N. Rousinova).

Za osadou na prostranství k lesu vyskytují se při občasné výrobě vepřovic sídelné jámy. V r. 1893. získal strážmistr novorousinovský p. Šrempl z jedné takové jámy celé kamenné „škrabadlo“ (nástroj ku stahování koží z ulovené zvěře) 17 *cm* dlouhé. V roce 1901. vybrány z jiné jámy obrovské parohy jelení i s lebkou. Větve jich od růžic měří přes metr. Oba předměty mám ve své sbírce.

Kroužek (u N. Rousinova).

(S obrázkem).

Matiční gymnasium ve Vyškově má ve své sbírce archaeologické inventář kostrového hrobu objeveného za nezjištěných okolností asi před 5 lety v Kroužku. Jsou to: porouchaná nádobka (č. 1.), 3 kousky bronzového drátěného náramku (č. 2.), nákrční kruh bronzový s jedním koncem roztepaným a zatočeným (č. 3.) a zajímavá bronzová jehlice s tělem šavlovitě prohnutým (č. 4.). Místo hlavičky má kruhovité úško, utvořené trojím otočením v drát vytepaného horního konce jehlice. — Ráz věcí těchto svědčí, že odebrány byly kostře skrčené.

Nálezy z hrobu u Kroužku.

Nový Rousinov.

(S obrázkem.)

V kruhovce přichází se na kostrové hroby dvojího rázu: se skrčenými kostrami nebo s kostrami nataženými a milodary rázu hradištného. Škola novorousinovská opatruje zbytky několika takových hrobů.

Nálezy z hrobů u N Rousinova.

Hroby řadové.

1. hrob

objeven r. 1901. a obsahoval lidskou kostru na znaku nataženou a při ní železné kování vědérka a sice 6 polovičních obloučků obručových a polokruhové držadlo (obr. č. 1.), na jehož jedné straně otištěna je do rzi hrubá tkanina; vědérko mělo v průměru 18 *cm*. Mezi žebry nalezen nožík ($10^1/_2$ *cm*), na němž zachovaly se stopy dřevěné pochvy. Při hlavě byla bronzová náušnička (obr. č. 2.).

2. hrob,

téhož roku objevený, měl kostru a při ní rovněž železné obroučky s vědérka a dva železné hroty, patrně součástky okutého dřevce oštěpu.

Z podobných hrobů pocházejí 4 nádobky zdobené vlnovkami (č. 4., 5., 6.), 4 skleněné perly modré a žluté (č. 3.), železný nůž a železné kopí, stažené na tulejce bronzovým kroužkem šikmo rýhovaným (mám od p. Šrempla).

Hroby se skrčky.

V květnu 1903. nahodil jsem se k otevřenému právě hrobu se skrčenou kostrou na levém boku, která směřovala hlavou k severovýchodu, nohama k západu, obličejem na východ. Za zády stály (obrázek) 4 nádoby: mísa rozpadlá, na ní stál hrnek a při ní dva menší džbánky. První dvě nádobky obdržel jsem já, džbánky odneseny před mým příchodem do školy.

Nádoby z hrobu se skrčkem.

V blízkosti tohoto hrobu vykopána toho dne při několika kostích miska natřená a vyhlazená na povrchu červeně.

2. hrob.

Vyskytl se v polovici září roku 1903. Byla v něm skrčená kostra a 4 nádoby: mísa s uchem vodorovně při samém okraji umístěným a dvěma dirkami kolmo protknutým, rendlíková miska s uchem a na 4 nožkách, hrnek podobný onomu z hrobu 1. a hrnek téhož tvaru a velikosti, ale zdobený na hrdle, břichu a kolem dna páskem vyplněným šikmými řádky čtverhranných jamek, jaké spatřují se na zvoncových pohárech. Nádoby tyto dostaly se panu Synkovi, učiteli v Holubicích.

* * *

Z rozmetených hrobů se skrčky z kruhovky obdržel jsem ještě drobný hrníček od p. uč. Lossmanna a šálek od p. Šrempla.

* * *

V cihelně přišlo se mezi hroby též na dvě větší kamenné sekery, mlat a provrtanou kamennou kouli.

* * *

R. 1896. nalezla se při cestě z Rousinova do Čechyně větší bronzová sekyra s dutinou.

Slavkov.

(S obrázkem.)

Při návrší u cesty do Heřpic jsou těsně vedle sebe cihelny městská a panská (hr Kounice). V obou rozrušeno bylo již několik kostrových hrobů.

1. hrob

objeven r. 1899. Skrýval na znak uloženou kostru bohatě brozovými šperky obdařenou. Na rukou navlečeno bylo po náramku s ozdobou plastickou, na každé noze u kotníku větší otevřený kruh hrbolkový, v neznámé poloze spona s tělem vroubkovaným a patkou k obloučku zahnutou, hladký kruh a černý hrnec na kruhu urobený. Celou tuto hrobní garnituru chová sbírka p. inženýra Červinky.

S jara 1901. našel jsem v městské cihelně hromádku kostí a střepů již rozjetých. Na dlouhých kostích byly zelené pruhy; byly to snad zbytky zmíněného hrobu. Ze střepů sestavil jsem asi $^3/_4$ baňaté nádobky z jemné hlíny. (Na obr. č. 3.)

Z 2. hrobu

objeveného v červnu 1902., s kostrou v poloze nezjištěné, obdržel jsem od měst. radního a správce cihelny p. K. Hladíka úhledný hrneček (na obr. č. 2.) ruční výroby, jenž ještě s větším hrníčkem, který však byl rozbit, byl cihláři z hrobu vyňat.

3. hrob

vyskytl se v podzim 1902. Kostra natažená měla mezi chodidly nádobu točenou na kruhu, velmi dobře vypálenou a úplně neporušenou (na obr. č. 1). Také tato byla mi p. Hladíkem zaslána.

Ke 4. hrobu

zván jsem byl 8. června 1903. Byl přes metr hluboký ve žlutce, zasypaný hlinou málo tmavší půdy okolní a skrýval kostru, jejíž

poloha nedala se spolehlivě určiti, poněvadž spodní polovice byla s břehem shozena. Lebka směřovala na sever, s obličejem k východu a byla na drobty rozmačkána. Milodarů zde nebylo.

5. hrob

odkryt současně s hrobem šestým dne 29. srpna 1903. Byl v cihelně městské. Ležela v něm kostra skrčená na pravém boku, obrácená hlavou k jihovýchodu, nohama k severozápadu. Lebka je dlouhá 175, široká 140 a dle indexu 80 na rozhraní mezi lebkou střední a krátkou. U noh měla kostra skupinu 5 nádob: černou misu s tunelovým uchem, na ní černý džbáneček, kolem misy džbánek větší, hrnek a velký hrnec látkového tvaru bezuchý, ozdobený pod okrajem širokého hrdla rozestavenými čtyřmi dvojitými pupíky. Nádoby jsou vesměs bez kruhu robeny.

Na 6. hrob

přišli téhož dne cihláři v panské. Obsahoval kostru, jejíhož uložení si nepovšimli, tak že jen z rázu keramických přídavků možno usouditi, že jedná se i v tomto případě o hrob skrčka. Na nález tento byl jsem jen náhodou upozorněn a mohl jsem zachrániti aspoň jeho trosky. Kostra byla rozmetána a nádoby rozbity. Bylo jich 7; úplnou sestavil jsem jednu a to větší úhledný džbánek. Ostatní jsou kusé. Jsou to 2 krásné ornamentové zvoncové poháry, velká, na povrchu červeným nátěrem opatřená misa, podobná tvarem mise z hrobu 5., jiná misa rovněž červeně natřená, ale hrubší, pak drobný hrníček s úškem a džbáneček, oba netuhované.

* * *

Holubice.

(S tabulkou.)

Nálezy holubické jsou četné a zajímavé. Původním, z dřívějších let známým nalezištěm zdejším jsou obě cihelny. Nálezy roztříštěny jsou dnes v několika sbírkách. V letech dřívějších kořistili tu pp. Fl. Koudelka a J. Knies. Některé věci odtud měl též p. Šrempl, jenž mi je laskavě postoupil. V době poslední odkryli jsme společně s přítelem Em. Synkem nová naleziště a vytěžili z nich celou řadu důležitých starožitností. V řádcích následujících uvádím dosavadní vykopávky holubické dle jednotlivých nalezisk a nálezců.

1. Cihelny.

Založeny jsou pod dědinou za oběma železničními tratěmi do mírné vlny, sbíhající po levém břehu potůčku do údolí Rakovce. Náležejí rolníkům holubickým a to vrchní p. Floriánovi, spodnější p. A. Černému. V obou po řadu let přichází se na četné sídelné jámy jejichž obsah na štěstí vědeckému zužitkování jest zachován.

a) P. J. Knies navštěvoval cihelny tyto od r. 1882. Jámy, jež prohledal, měly průřezy zobrazené na tab. pod a—d. R. 1889. objevil velkou prázdnou jámu obilnou. Věci jím z těchto jam vy-

těžené a ve sbírkách jeho v Rogendorfu zařazené, jsou: velká nádoba s uchem vodorovně na břichu nasazeným, četné střepy s pupkovitými vypuklinami, 3 střípky červenou hlinkou natřené, štěpiny pazourku, kančí kel (tab. č. 10.) ve špici provrtaný, kostěný hrot se špičkou ulomenou, tříska kosti na hladidlo vybroušená a trup hliněné ženské sošky (tab. č. 11.) s uraženýma rukama, nohama a hlavou a s prsy naznačenými. Pýchou hohubické kollekce Kniesovy je však krásná kostěná dýka, jejíž držadlo zpracováno je z kravské ulny, dalším upotřebením ohlazené. V ní trčí krásně spracovaná kosť opatřená na jednom konci ostrou špicí, na druhém ostře dlátovitě přibroušená. Kosť ta dá se oběma konci do držadla zastrčiti.

b) Nálezy p. Koudelkovy přešly s prvou jeho sbírkou z let 1880.—1896. v majetek brněnského musea Františkova. Vyniká mezi nimi do trojúhelníku vybroušená a provrtaná lastura.

c) Pan Šrempl, městský policejní komisař v Kyjově obdržel v letech devadesátých od majetníka cihelny p. Černého tam vykopanou cínovou figurku, představující kohoutí hlavu. Pro nedostatek bližších dat o předmětu tomto, těžko jej považovati za praehistorický. Z jednoho popeliska vybral p. Šrempl parohové kladivo s otvorem čtyřhranným.

d) Kol. Synek a já sbíráme v cihelnách od roku 1900. Dosavadní kořist tuto, pokud přešla do rukou mých, uvádím v postoupnosti časové.

Roku 1901. našel přítel kamenou sekerku pohozenou v trávě v cihelně Černého.

Dne 12. května 1902. vybrána v cihelně Florianové jáma 70 *cm* hluboká, průměru 1·75 *m*. Byly v ní kosti, 3 rohy tura a střepy ornamentované ryhami nebo nalepenými, sekanými proužky hliny. Z jiných výrobků byly tu: krásně ohlazené šidélko, 7 *cm* dlouhý pazourkový nůž, kousek paz. pilky, závěsek (tab. č. 5.) vybroušený z rozštěpeného kančího klu a při koncích provrtaný, ½ parohového kladiva s otvorem okrouhlým a vzácný ozdobný přívěsek (tab. č. 9.) vyhlazený z ploché kosti, se širším otvorem uprostřed a opatřený kruhovitým úškem k zavěšení; plocha mezikružní zdobena je dvojím věncem koleček s tečkou uprostřed.

Dne 13. května 1902. objevili v cihelně Černého hrob, jejž však před příchodem naším rozmetali. Měl kostru v poloze skrčené pohřbenou a 4 nádoby: misu, hrnek a dva hrníčky.

Dne 19. května 1901. nalezl jsem na poli za cihelnou Florianovou bronzovou jehlici s krčkem bohatě profilovaným a dvakrát zohnutou (tab. č. 1.).

Několik dnů na to vybral jsem ze zbytku popelové jámy v cihelně Černého bronzovou jehličku (tab. č. 3.) na konci zatočenou.

Během podzimku 1902. nasbíráno na panském láně za cihelnami, kam sidliště se rozprostírá: 3 kamenné sekerky, ½ kamenného dlátka, ohlazená a zahrocená kosť (dýka?), zlomek šidla, 2 zlomky hliněných

žárových kruhů, jaké nalezeny na hradisku obřanském, střepiny tuhované a ornamentované (tab. č. 6., 13., 14., 15), kostěné rydélko a pazourkové nožíky.

Dne 24. dubna 1903. rozkopali jsme v cihelně Černého jámu a dobyli z ní několik neornamentovaných střepů, kosti zvířecí i lidské, kostěné dlátečko a vývrtek mlatu (tab. č. 18). V cihelně druhé byla též přes zimu otevřená jáma, jež dala jen málo střepů, kostí, odštěpky pazourku a ½ desky žernovu.

2. Příbytková jáma u vsi.

Pod stodolou F. Černého (č. 33.), stojící o samotě v poli, rozkopal přítel roku 1901. v břehu cesty popelové hnízdo; byly tu 3 velké přesleny (tab. č. 8.) vykroužené ze střepin, velký přeslen hliněný dvojkuželovitý, kostěný hrot střely se 3 zářezy (tab. č. 7.) na upevnění a kamenný klínek.

3. Sídliště na „Nivce".

Mezi Holubicemi, Kruhem a hostincem „na Holubské" je menší panské pole „Nivka". Se strany od dědiny má krátký, ale dosti prudký svah do zmoly protékané potůčkem. Ve svahu je pramen dobré vody. Na poli tomto viděl jsem několik tmavých skvrn, z nichž prokopati mohl jsem dodnes toliko jednu na jaře r. 1902. Bylo v ní něco střepů a kostí a plochý přeslen vyřezaný ze tlustého, tuhou nasyceného střepu. Na rozoraném povrchu pole nalezl p. Synek dutou kosť přisekanou do hrotu (tab. č. 12.), skleněnou perlu vroubkovanou (tab. č. 2.) a dvě kamenné sekyrky. Z jara lonského roku našel jsem tu půl válečkovitého jantarového korálu (tab. č. 4.) a hliněný kotouček s dírkou. Vysoce zajímavé jsou střepy nádob hotovených na kruhu a důkladně vypálených. Jsou mezi nimi kusy okrajů ztlustělých, dna s dvěma nebo více soustřednými žlábky na vnitřní straně, kusy cezanů, okraje žlutých hlazených misek, střepy dvojitou i trojitou křivolace rytou vlnovkou zdobené, střepy s pásy příčně ryhovanými, pod okrajem řada jamek)))), z hruba přisekané kotoučky střepinové neprovrtané, na jejichž černě leštěné vnitřní ploše jsou jemně vtlačené vlnité pásky, kus ucha s rýhovým mřežováním.

Sídliště toto keramikou svou přísluší kultuře gallskořímské, shodujíc se s podobnými nálezy z Křenovic „pod hradiskem", z Oblekovic, s některými kusy z „Ostrova" u Hrubčic, nápadně však s keramikou Hradiště Stradonického v Čechách.

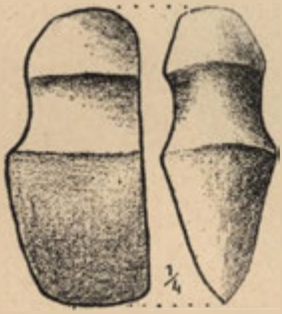
4. Popelisko u Kruhu.

Těsně za Kruhem na pastvince po levé straně cesty k Blažovicím spatřil jsem pod odrytým drnem popelový pruh, z něhož dobyl jsem několika hladkých střepin a tenký bronzový drát rozlomený ve 3 části, z nichž jedna má konec v terčovou plošku stočený (tab č. 16). Je to nepochybně zlomek náramku.

5. Kostrový hrob gallský v hliníku.

V obecním hliníku stržen byl loní v květnu hrob, chovající nataženou kostru vykrášlenou na rukou a nohou 4 bronzovými kruhy. V nohách stála nádoba ze žluté hlíny. Části kostry jsou velmi chatrné. Hrob tento je majetkem p. učitele Synka.*)

* * *

Sekyra z Milonic.

Milonice (u Bučovic).

Od p. naduč. Jaroše obdržel jsem na tamním území najitý mlat tvaru u nás velmi řídkého. Je 15 *cm* dlouhý a 1 *kg* těžký. (Obr. vedle). Nemá provrtu, jen široký vrub na zadržení pouta, jímž zbraň k násadě byla upevněná. Podobných palic užívají dosud Čukčové v Sibíři. (Upevnění jich znázorněno v I. díle Křižova a Koudelkova „Průvodce do mor. jeskyň“ na str. 197.)

Brankovice.

Před několika lety vykopali ve školní zahradě žárový hrob, z něhož popelnici a misu chovali ve škole, odkudž získal je pan F. Koudelka. Dříve nalezla se zde též bronzová dýka a kamenné nástroje. Na pahrbku mohyle podobném pod nádražím nasbíral jsem několik ornamentovaných střepů z praehistorických nádob.

Ode dvoru **Komorova**

drobnou sekyrku bronzovou s dutinou má p. Koudelka.

Nálezy kostí diluviální fauny.

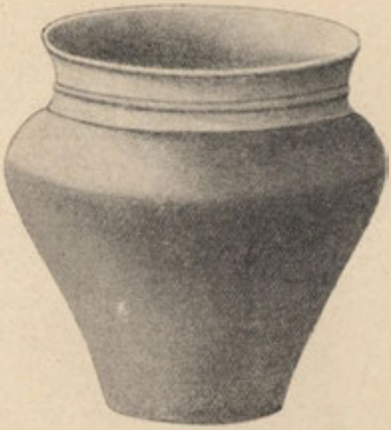
V **Želči** před 10 lety vyneseno pluhem na poli rolníka Provazníka několik stoliček nosorožce.

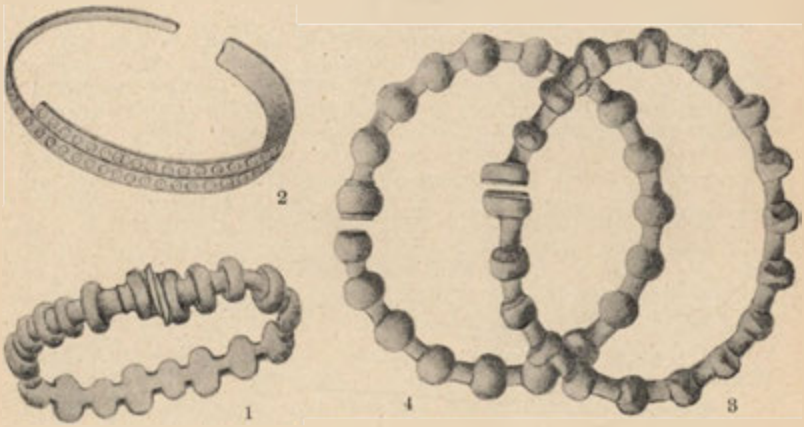
V pískovištích u **Hrušek** několikráte uhodilo se na kly i stoličky mamutí. Po jedné stoličce dosud mají školy hrušecká a křenovická.

Z pískoviště za Dřínovou u **Kobeřic** mám porouchanou stoličku mamutí.

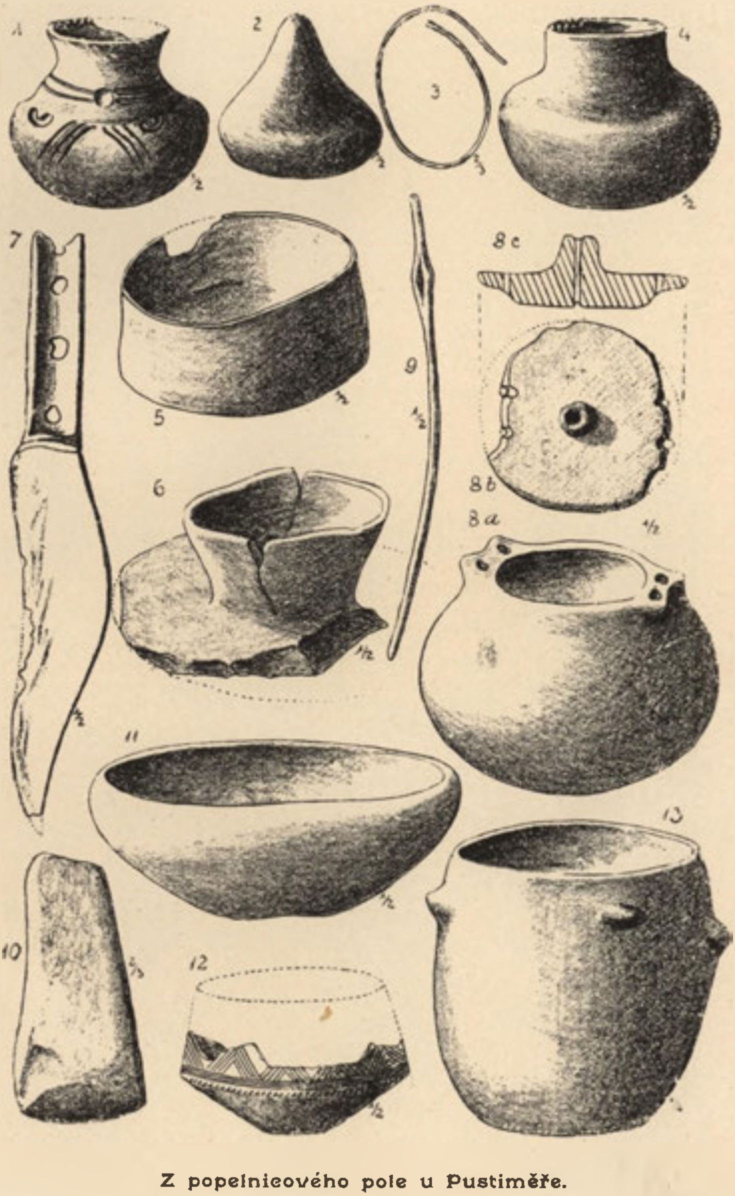
Nejpěknější exemplář toho druhu objeven byl v podzim r. 1902. v pískové jámě v zahrádce pohodného v **Šaraticích.** Vybrána tu byla spodní čelisť nosorožce s 8 stoličkami, $3^1/_2$ *kg* těžká, 40 *cm* dlouhá. Vedle ležela stolička z čelisti horní.

*) Srov. „Pravěk“ 1903. str. 158.

Nádoba, náramky (1. a 2.) **a nánožníky** (3. a 4.) **z hrobu u Holubic.**

Z popelnicového pole u Pustiměře.

Nálezy kultury pokolení skrčených koster na „Drínovci“ u Kobeřic.

Nálezy ze sídliště v Holubicích.

Hromadný nález z Blažovic.

Nálezy neolithické na „Nových polích" u Kobeřic.